FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)
den 14 april 2005 *

I mål T-141/03,

Sniace, SA, Madrid (Spanien), företrätt av advokaten J. Baró Fuentes,

sökande,

med stöd av

Konungariket Spanien, företrätt av N. Díaz Abad, i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

intervenient,

* Rättegångsspråk: spanska.

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av F. Santaolalla Gadea och J. Buendía Sierra, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

angående en talan om delvis ogiltigförklaring av kommissionens beslut 2003/284/EG av den 11 december 2002 om det statliga stöd som Spanien har beviljat Sniace, SA (EUT L 108, 2003, s. 35)

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(tredje avdelningen i utökad sammansättning),

sammansatt av ordföranden J. Azizi samt domarna M. Jaeger, F. Dehousse, E. Cremona och O. Czúcz,

justitiesekreterare: avdelningsdirektören J. Palacio González,

med beaktande av det skriftliga förfarandet och efter att förhandling hållits den 15 september 2004,

följande

Dom

Bakgrund, förfarandet och parternas yrkanden

1 Sniace, SA är ett bolag med säte i Madrid (Spanien), som har sina industriella anläggningar och sina kontor i Torrelavega i Kantabrien (Spanien). Bolaget är verksamt inom sektorerna skogsförvaltning och tillverkning av papper, syntetfibrer och kemiska derivatprodukter. Under perioden 1992–1996 var Sniace föremål för ett beslut om betalningsinställelse. Inom ramen för en lönsamhetsplan, som godkändes av de berörda parterna år 1996, omförhandlade företaget sina skulder med borgenärerna.

2 I anslutning till detta beslutade i februari 1998 Caja de Ahorros de Santander y Cantabria (nedan kallat Caja Cantabria), som är ett kreditorgan utan vinstdrivande syfte som juridiskt har formen av privat stiftelse, att bevilja Sniace ett lån på 12 020 242 euro med en löptid på åtta år.

3 Det rör sig om ett efterställt vinstandelslån som inte skall återbetalas förrän på förfallodagen, och om företaget går i konkurs skall det återbetalas efter det att vanliga fordringar har betalats, men innan aktieägarnas fordringar betalas. Räntesatsen innefattar en fast del på 2 procent av det kapitalbelopp som skall återbetalas, vilken skall erläggas varje kvartal, och en rörlig del som är beroende av företagets vinst och som beräknas i slutet av varje räkenskapsår. Lånet kan omvandlas till aktier eller vinstandelsobligationer om parterna så önskar.

4 Till följd av ett klagomål från en konkurrent till Sniace, uppmanade kommissionen de spanska myndigheterna, genom en skrivelse av den 13 mars 1998, att inkomma med upplysningar om lånet. Kommissionen beslutade, efter att ha bedömt dessa upplysningar som otillräckliga, att inleda det förfarande som föreskrivs i artikel 88.2 EG och uppmanade berörda parter att inkomma med sina synpunkter på stödet i fråga (EGT C 162, 2000, s. 15). Vid slutet av detta förfarande antog kommissionen beslut 2003/284/EG av den 11 december 2002 om det statliga stöd som Spanien har beviljat Sniace, SA (EUT L 108, 2003, s. 35) (nedan kallat det ifrågasatta beslutet).

5 I artikel 1 i detta beslut, som är riktat till Konungariket Spanien och som meddelades Sniace den 14 februari 2003, föreskrivs följande:

"Det statliga stöd som Spanien har beviljat Sniace och som uppgår till ett maximalt belopp på 7 388 258 euro är förenligt med den gemensamma marknaden i den mening som avses i artikel 87.3 c i fördraget."

6 Sniace väckte förevarande talan den 14 april 2003 och har yrkat att förstainstansrätten skall

— uppta talan till sakprövning,

— ogiltigförklara artikel 1 i det ifrågasatta beslutet i den mån det där fastställs att Spanien har beviljat Sniace statligt stöd med ett belopp på upp till 7 388 258 euro,

— i andra hand fastställa att artikel 1 i det ifrågasatta beslutet skall kvarstå i den mån det där fastställs att det statliga stödet är förenligt med den gemensamma marknaden,

— förplikta kommissionen att inge de förberedande administrativa handlingar på vilka det ifrågasatta beslutet grundas samt de andra administrativa handlingar som rör kommissionens politik gentemot de spanska sparbankerna, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna

7 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall

— avvisa talan,

— i andra hand, ogilla talan, och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

8 Genom inlaga som inkom till förstainstansrättens kansli den 7 augusti 2003 har Konungariket Spanien begärt att få intervenera i målet till stöd för sökandens yrkanden. Genom beslut av den 15 september 2003 biföll ordföranden på förstainstansrättens tredje avdelning ansökan om intervention.

9 Konungariket Spanien har i sin interventionsinlaga, som inkom den 28 oktober 2003, yrkat att förstainstansrätten skall

— bifalla talan, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

Rättslig bedömning

Parternas argument

10 I sitt svaromål har kommissionen, utan att formellt framföra någon invändning om rättegångshinder, uttalat allvarliga tvivel om huruvida sökanden kan anses vara direkt berörd i förevarande mål.

11 Kommissionen har gjort gällande att en sådan talan som avses i artikel 230 EG, endast kan väckas mot ett beslut som går någon emot. Ett beslut om att villkorslöst tillåta ett stöd kan emellertid inte anses utgöra ett sådant beslut. Sökanden har under alla omständigheter inte visat att beslutet konkret och faktiskt har påverkat dess rättsliga ställning.

12 Sökanden anser att kommissionen har gjort en invändning om rättegångshinder enligt artikel 114.1 i förstainstansrättens rättegångsregler, även om den gjorts informellt. Sökanden har överlåtit till förstainstansrätten att avgöra huruvida denna invändning skall avvisas på grund av formfel.

13 Sökanden har gjort gällande att kommissionen felaktigt har fastställt att lånet i fråga utgör ett statligt stöd. Detta fastställande påverkar konkret och faktiskt sökandens rättsliga ställning.

14 Det förhållandet att åtgärden likställs med ett statligt stöd, påståendet att åtgärden beviljats olagligt och att det erkänns att den kan snedvrida konkurrensen, medför en risk för sökanden att tredje parter som berörs av stödet väcker talan vid domstolen för att denna skall granska lagenligheten av det ifrågasatta beslutet, vilket slutligen skulle kunna leda till att åtgärden förklarades oförenlig med den gemensamma marknaden och att stöd som erhållits olagligt måste betalas tillbaka.

15 Enligt sökanden skulle en tredje part som berörs av stödet till och med kunna väcka talan vid spansk domstol för att få fastställt att beslutet att bevilja lånet är ogiltigt, eftersom detta har godkänts i strid med artikel 88.3 EG.

16 Eftersom Caja Cantabria har betraktats som ett offentligt företag av kommissionen, har för övrigt sökandens förhållande till kreditorganet förändrats. Denna omständighet villkorar också det framtida affärsmässiga förhållandet till kreditorganet.

17 Sökanden har även gjort gällande att den lidit en verklig och bestämd skada, vilken återstår att bestämma storleken på, eftersom det administrativa förfarandet pågick under flera år och tvingade företaget att avsätta personal samt ekonomiska och tekniska resurser, såväl internt som externt, vilka i princip inte varit planerade inom ramen för företagets normala verksamhet.

18 Företaget har dessutom lidit en ideell skada till följd av att delägare, aktieägare, leverantörer och kunder har förlorat förtroendet för företaget med anledning av att det administrativa förfarandet pågått.

19 Konungariket Spanien har inte uttalat sig i frågan om talans upptagande till sakprövning.

Förstainstansrättens bedömning

20 Inledningsvis skall det påpekas att kommissionen inte har framfört en invändning om rättegångshinder med stöd av artikel 114 i rättegångsreglerna. I artikel 114.1 föreskrivs att "[o]m en part begär att rätten skall meddela beslut i fråga om rättegångshinder ... utan att pröva själva sakfrågan, skall det ske genom särskild handling". Enligt bestämmelsen tvingas således inte den berörda parten att göra en invändning om rättegångshinder genom särskild handling.

21 Det är således tillräckligt att kommissionen i sitt svaromål, före prövningen av själva sakfrågan, har framställt tvivel om talans upptagande till sakprövning och överlämnat till förstainstansrätten att eventuellt avvisa talan. Av detta följer att förstainstansrätten inte, enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 114 i rättegångsreglerna, skall uttala sig om huruvida en invändning enligt samma artikel skall prövas eller huruvida den är välgrundad.

22 Rätten kan, under alla omständigheter, när som helst ex officio pröva om talan skall avvisas på grund av att det föreligger ett rättegångshinder som inte kan avhjälpas, såsom att talerätt saknas.

23 Det skall noteras att även om sökanden inte bestrider beslutet att förklara stödet förenligt med den gemensamma marknaden, och inte heller beslutet att inleda det formella granskningsförfarandet, har sökanden ändå genom förevarande talan ansett att beslutet går den emot eftersom det i beslutet fastställs att åtgärden i fråga utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG.

24 I detta hänseende har förstainstansrätten redan avgjort, beträffande en koncentration, att enbart det förhållandet att ett beslut förklarar en koncentration förenlig med den gemensamma marknaden, och således i princip inte går parterna i koncentrationen emot, inte befriar förstainstansrätten från skyldigheten att undersöka om de ifrågasatta konstaterandena som återges i beslutet har tvingande rättsverkningar som kan påverka sökandenas intressen (dom av den 22 mars 2000 i de förenade målen T-125/97 och T-127/97, Coca-Cola mot kommissionen, REG 2000, s. II-1733, punkt 79).

25 Inom ramen för prövningen av huruvida förevarande talan skall tas upp till sakprövning, skall det erinras om att enligt fast rättspraxis kan en talan om ogiltigförklaring som väcks av en fysisk eller juridisk person endast upptas till prövning om sökanden har ett intresse av att få den ifrågasatta rättsakten ogiltigförklarad (förstainstansrättens dom av den 14 september 1995 i de förenade målen T-480/93 och T-483/93, Antillean Rice Mills m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-2305, punkt 59, av den 25 mars 1999 i mål T-102/96, Gencor mot kommissionen, REG 1999, s. II-753, punkt 40, och av den 30 januari 2002 i mål T-212/00, Nuove Industrie Molisane mot kommissionen, REG 2002, s. II-347, punkt 33). Det skall vara fråga om ett faktiskt intresse (förstainstansrättens dom av den 17 september 1992 i mål T-138/89, NBV och NVB mot kommissionen, REG 1992, s. II-2181, punkt 33) och det skall bedömas den dag talan väcks (domstolens dom av den 16 december 1963 i mål 14/63, Forges de Clabecq mot Höga myndigheten, REG 1963, s. 719 och s. 748, och förstainstansrättens dom av den 24 april 2001 i mål T-159/98, REGP 2001, s. I-A-83 och s. II-395, punkt 28).

26 Det skall tilläggas att om det intresse som en sökande påstår att han har rör en framtida rättslig ställning måste han visa att ingreppet i den rättsliga ställningen redan vid denna tidpunkt är säkert. Följaktligen kan en sökande inte åberopa en framtida oviss ställning till stöd för sitt intresse av att begära ogiltigförklaring av den ifrågasatta rättsakten (domen i det ovan i punkt 25 nämnda målet NBV och NVB mot kommissionen, punkt 33).

27 Det kan konstateras att sökanden inte har visat att den vid tidpunkten för talans väckande hade ett faktiskt intresse av att den ifrågasatta rättsakten ogiltigförklarades, eftersom denna innebar att den aktuella åtgärden till sökandens fördel godkändes utan villkor eller tidsbegränsning.

28 För det första har inte sökanden visat att risken för rättstvister i det föreliggande fallet utgjorde en faktisk risk i den mening som avses i rättspraxis.

29 Kommissionens undersökningsförfarande inleddes visserligen till följd av ett klagomål från en konkurrent till sökanden, utan att det fanns någon anmälan från den spanska regeringen. Berörda tredje parter, såsom konkurrenten till Sniace som framställt klagomålet inför kommissionen, skulle således ha kunnat åberopa den direkta effekten av artikel 88.3 sista meningen EG vid spansk domstol för att tvinga den berörda medlemsstaten att återkräva det stöd som utbetalats olagligt (se domstolens dom av den 21 november 1991 i mål C-354/90, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires m.fl., REG 1991, s. I-5505, punkterna 14–17; svensk specialutgåva, volym 11, s. I-463).

30 Sökanden har emellertid inte påstått att tvister hade anhängiggjorts vid spansk domstol med stöd av artikel 88.3 sista meningen EG. Den har i sina skrivelser begränsat sig till att påstå att sådana tvister hypotetiskt skulle kunna anhängiggöras.

31 Förstainstansrätten erinrar om att det enligt fast rättspraxis är sökanden som måste lägga fram bevis för att den har ett berättigat intresse av att få saken prövad, vilket utgör det väsentliga och främsta villkoret för varje talan vid domstol (beslut meddelat av ordföranden på domstolens andra avdelning den 31 juli 1989 i mål C-206/89 R, S. mot kommissionen, REG 1989, s. 2841, punkt 8).

32 För det andra skall de påstådda effekterna av att åtgärden har betraktats som statligt stöd för sökandens förhållande till kreditorganet i fråga anses som framtida, hypotetiska och osäkra.

33 Omständigheten att kommissionen i förevarande fall har betraktat Caja Cantabria som ett offentligt företag innebär inte, i motsats till vad sökanden har påstått, att kommissionen i framtiden måste underrättas om varje åtgärd som detta kreditorgan vidtar till sökandens förmån.

34 Alla fördelar som beviljas av ett offentligt företag utgör nämligen inte nödvändigtvis ett statligt stöd enligt artikel 87.1 EG.

35 Kommissionen skulle vidare inte under några omständigheter kunna stödja sig uteslutande på skälen i det ifrågasatta beslutet för att bedöma lagenligheten av de åtgärder som eventuellt kan komma att beviljas av Caja Cantabria i framtiden. Kommissionen skulle bli tvungen att genomföra en ny bedömning mot bakgrund av de omständigheter som råder vid det framtida tillfället.

36 Medlemsstaternas anmälningsskyldighet avser statligt stöd. Av detta följer att de i varje enskilt fall skall bedöma huruvida en åtgärd utgör ett statligt stöd eller inte, och agera härefter. Villkoren för anmälningsskyldigheten avseende en sådan åtgärd som antagits av ett sådant offentligt företag kan förändras. Varje senare förändring av det

berörda företagets ställning som medför att det inte längre är ett offentligt företag kan medföra att åtgärderna skall betecknas på annat sätt, vilket kan innebära att anmälningsskyldigheten till kommissionen försvinner beträffande dessa åtgärder.

37 Sökanden har således fel då den gör gällande att omständigheten att Caja Cantabria har betraktats som ett offentligt företag förändrar sökandens ställning i förhållande till kreditorganet och villkorar det framtida affärsmässiga förhållandet till detta.

38 Varken den ekonomiska eller den ideella skadan, som enligt sökanden uppstått på grund av att det administrativa förfarandet pågått, hör samman med att åtgärden i det ifrågasatta beslutet har ansetts utgöra statligt stöd.

39 Slutligen skall det anmärkas att sökanden med rätta har åberopat sin rätt till ett verksamt rättsligt skydd. Europeiska gemenskapen är nämligen en rättslig gemenskap, inom vilken det skall kontrolleras att dess institutioners rättsakter är förenliga med fördragets bestämmelser och gemenskapens allmänna rättsprinciper, vilket inkluderar grundläggande rättigheter. Enskilda skall således ha tillgång till ett verksamt rättsligt skydd för sina rättigheter enligt gemenskapsrätten. Denna rättighet ingår bland gemenskapens allmänna rättsprinciper, som har sitt ursprung i medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner och även har stadfästs i artiklarna 6 och 13 i Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (domstolens dom av den 15 maj 1986 i mål 222/84, Johnston, REG 1986, s. 1651, punkt 18, svensk specialutgåva, volym 8, s. 597, av den 27 november 2001 i mål C-424/99, kommissionen mot Österrike, REG 2001, s. I-9285, punkt 45, och av den 25 juli 2002 i mål C-50/00 P, Unión de Pequeños Agricultores mot rådet, REG 2002, s. I-6677, punkterna 38 och 39).

40 Det skall under alla förhållanden betonas att även om rättstvister fortfarande skulle kunna anhängiggöras vid spansk domstol, trots den tid som förflutit sedan det ifrågasatta beslutet och dess förklaring om förenlighet, har sökanden inte berövats

sin rätt till ett verksamt rättsligt skydd. Sökanden skulle kunna åberopa samtliga grunder till sitt försvar enligt nationell rätt för att motsätta sig en återbetalning av stödet. Eftersom förevarande talan skall avvisas, är det ingenting som hindrar att sökanden inom ramen för ett mål vid en nationell domstol föreslår att beslutets giltighet skall ifrågasättas i den mån det fastställs att åtgärden i fråga utgör statligt stöd, genom en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG (domstolens dom av den 9 mars 1994 i mål C-188/92, TWD Textilwerke Deggendorf, REG 1994, s. I-833, punkterna 17 och 18, svensk specialutgåva, volym 15, s. I-59; se, för rättsakter med allmän giltighet, domen i det ovan i punkt 39 nämnda målet Unión de Pequeños Agricultores mot rådet, punkt 40, och domstolens dom av den 1 april 2004 i mål C-263/02 P, kommissionen mot Jégo-Quéré, REG 2004, s. I-3425, punkterna 30–35).

41 Av vad som ovan anförts följer att sökanden inte har visat att den har ett faktiskt intresse av att få saken prövad. Talan skall således avvisas.

Rättegångskostnader

42 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Eftersom sökanden har tappat målet, skall denna förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna i enlighet med kommissionens yrkande.

43 Enligt artikel 87.4 i rättegångsreglerna skall medlemsstater och institutioner som har intervenerat i ett mål bära sina rättegångskostnader.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)

följande dom:

1) Talan avvisas.

2) Sökanden skall ersätta rättegångskostnaderna.

3) Konungariket Spanien skall bära sin rättegångskostnad.

Azizi Jaeger Dehousse

Cremona Czúcz

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 14 april 2005.

H. Jung

Justitiesekreterare

J. Azizi

Ordförande